

**Nr 19****Konstitutionsutskottets betänkande i anledning av motioner om stadgande i lag angående förvärv av medlemskap i politiskt parti.****Motionerna**

I detta betänkande behandlas motionerna

1971: 3 av herr Sjöholm (fp);

1971: 114 av herr Bohman (m) m. fl., dock endast i viss del (hemställan punkt 6);

1971: 527 av herr Carlshamre (m) m. fl. samt

1971: 560 av herr Åkerlind (m).

Hemställan avser

i motionen 1971: 3: »att riksdagen måtte besluta att i grundlag befästa den enskilde medborgarens suveräna rätt att själv avgöra i frågor rörande politisk partianslutning»;

i motionen 1971:114 i nu aktuell del: »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t

6. måtte framlägga förslag om införande i grundlag eller annan författning av ett stadgande att medlemskap i politiskt parti endast kan vinnas genom individuell anslutning»;

i motionen 1971: 527: »att riksdagen måtte antaga följande *förslag till lag om medlemskap i politiskt parti*. Härigenom förordnas som följer: För medlemskap i politiskt parti krävs att personlig ansökan därom gjorts och beviljats. — — — Denna lag träder i kraft den 1 juli 1971; dock att medlemskap som före denna tidpunkt vunnits i annan ordning än vad denna lag föreskriver äger giltighet t. o. m. den 31 december 1971»; samt

i motionen 1971: 560: »att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan lagstiftning att anslutning till politiskt parti endast får ske individuellt och efter personligt frivilligt ställningstagande».

**Frågans tidigare behandling**

Motioner rörande kollektivanslutning till politiskt parti har tidigare behandlats av riksdagen år 1934 (1LU 1934: 52), år 1950 (2LU 1950: 21), år 1965 (ABU 1965: 35) samt därefter åren 1966, 1967, 1968 och 1970 (KU 1966: 17, 1967: 7, 1968: 3 och 1970: 7).

Efter en utförlig recit – till vilken här hänvisas – med citat från tidigare utskottsutlåtanden yttrade utskottet i 1966 års utlåtande såvitt avser kollektivanslutning:

»Såsom framgår av redogörelsen ovan har frågan om kollektiv anslutning av fackföreningsmedlemmar till politiskt parti vid olika tillfällen behandlats av riksdagen. Riksdagen har sålunda såväl år 1950 som år 1965 avslagit motioner som syftat till lagstiftning innebärande förbud mot kollektiv anslutning av fackföreningsmedlemmar till politiskt parti.

— — —  
Med hänvisning till det ovan anförda och då utskottet icke finner skäl för införande i grundlag av sådant förbud som motionären avser, avstyrker utskottet motionen.»

Tre ledamöter (alla h) underströk i ett särskilt yttrande, att deras ställningstagande beträffande kollektivanslutning till politiskt parti endast avsett i vad mån lagstiftningsåtgärder borde vidtas och att de ansåg problemet böra angripas på annat sätt. Riksdagen avslag motionen.

En motion med väsentligen samma innehåll väcktes även 1967. Utskottet (KU 1967: 7) hänvisade till ställningstagandet föregående år. Blank reservation avgavs av tre ledamöter (alla h). Motionen avslogs av riksdagen.

Även 1968 återkom en motion om kollektivanslutning till politiskt parti vilken i motsats till tidigare år dock ej tog upp frågor om anslutning till religiöst samfund. Utskottet (KU 1968:3) hänvisade till de tidigare ställningstagandena. Blank reservation avgavs av tre ledamöter (alla h). Motionen avslogs av riksdagen.

Utskottet hänvisade även i 1970 års utlåtande (KU 1970: 7) till tidigare ställningstaganden. Två ledamöter (m) reserverade sig och sex (fp och c) avgav särskilt yttrande. Riksdagen avslag motionen.

### Utskottet

Utskottet hänvisar till sina av riksdagen godkända yttranden 1966, 1967, 1968 och 1970 över motioner med samma syfte som de förevärande. Då frågan om de i motionerna nämnda fri- och rättigheterna härjämte övervägs av grundlagberedningen, föreligger enligt utskottets mening inte skäl att nu inta en annan ståndpunkt.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen avslår motionerna

- 1) 1971: 3
- 2) 1971: 114 såvitt avser hemställan under punkt 6
- 3) 1971: 527 samt
- 4) 1971: 560

Stockholm den 23 februari 1971

På konstitutionsutskottets vägnar

GEORG PETERSSON

*Närvarande:* herrar Pettersson i Visby (s), Larsson i Luttra (c), Henningsson\* (s), fru Thunvall\* (s), herrar Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Ahlmark (fp), Andersson i Stockholm (s), Werner i Malmö (m), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist\* (s), Fiskesjö (c), Schött (m), Molin (fp) och Wiktorsson (s).

\* Ej närvarande vid justeringen.

### **Reservation**

av herrar Larsson i Luttra (c), Boo (c), Ahlmark (fp), Werner i Malmö (m), Fiskesjö (c), Schött (m) och Molin (fp), vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Individens rätt att fritt och självständigt välja politiskt parti är grundläggande för demokratin. Kollektiv anslutning av människor till politiskt parti kan utskottet därför av principiella skäl icke acceptera. Reservationsrätt för den enskilde förändrar ingenting av uppfattningen i denna demokratiskt grundläggande fråga.

Nuvarande missförhållanden bör icke i första hand förändras genom lagstiftning utan genom åtgärder från partiernas egen sida. Det är utskottets förhoppning att det genom opinionsbildning mot kollektivanslutningen skall visa sig vara möjligt att förmå partierna att själva bringa detta förfarande ur världen, så att som medlemmar endast registreras personer, som individuellt begär inträde i partiet.

På grund härav och då frågan om de i motionerna nämnda fri- och rättigheterna härjämte övervägs av grundlagberedningen är det enligt utskottets mening inte erforderligt att i detta sammanhang aktualisera frågan om särskild lagstiftning.

Utskottet hemställer

att motionerna 1971: 3, 1971: 114 såvitt avser hemställan under punkt 6, 1971: 527 samt 1971: 560 skall anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

